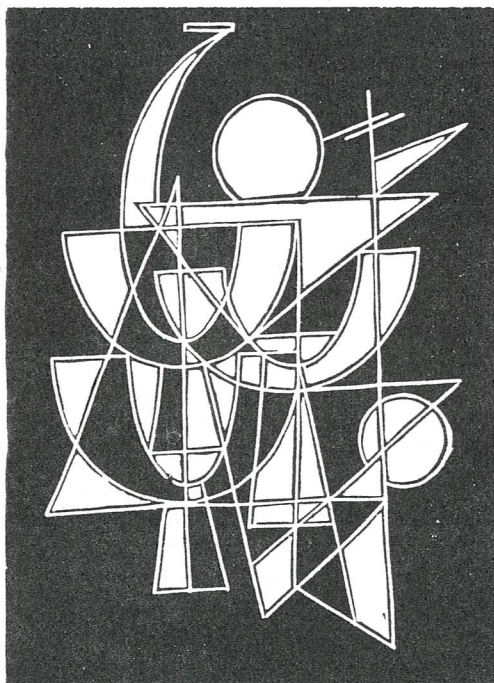
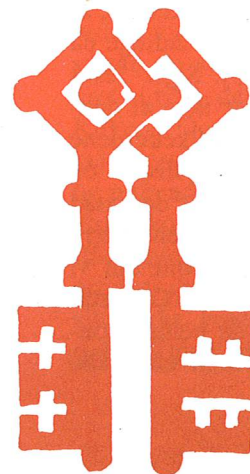
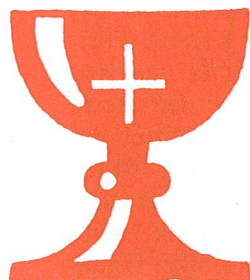
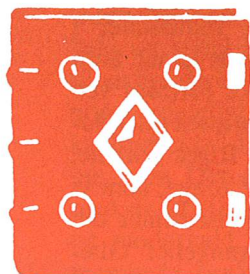

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

4 / august 1996

ISSN 0903-6113

Eucharistisk motiv, træsnit af Knud Nørholm, først bragt i Re-formatio 1968 nr.6.

Velsignelsens kalk ... Kristi blod.
Det brød, som vi bryder ... Kristi legeme.
Fordi der er ét brød,
er vi ét legeme;
thi vi har alle del i det ene brød.
(jvf. 1. Kor. 10,16f)

SANKT ERIKs DAG 1996

Prædike af pastor H.O. Okkels, Sdr.Hygum.

Tekst: Johannesevangeliet kap. 15,5-11.

"Når Erik giver aks, giver Olav kage", siger man i Sverige. Er der aks i kornet 18. maj, bliver der høst, så man kan få kage 29. juli på Olavsdagen. Udtrykket vidner om, at man har set en sammenhæng mellem de nordiske kongehelgener og en sammenhæng mellem dem og med den daglige tilværelse. Vi ved ikke meget om de nordiske helgenkonger. Om Erik den Hellige ved vi mindst. Han har været kristen. Han blev dræbt efter at have deltaget i messen - og da er man vel mest beredt dertil. Legenden beretter om retfærdige domme, omsorg for de fattige og støtte til Kirken. Historisk eller ej - så vidner legenderne om de nordiske kongehelgener om, hvad man ønskede af en kristen konge.

Og det, man ønskede, var jo at have Kristus som konge og den kristne konge som en repræsentant for Kristus. Man ønskede, at de nordiske lande skulle indlemmes i Jesu Kristi rige, så man kunne være grene på vintræet. Man ønskede en konge, der var en sådan gren på vintræet, som vi synger ved adventstide:

O salig er den stad for vist,
hvis konge er den Herre Krist.

Sandheden bag Dannebrogssagnet om Dannebrog, der på ærkebispens bøn faldt ned fra Himlen og bragte kongen sejr, er jo et brændende

ønske om at være indlemmet i Guds-folket, være Guds Israel. Som det enkelte menneske forløses ved Evangeliet, således forløses folkeslagene også ved Guds Riges komme, ved at Kristus bliver konge, som vi synger i en af vore Pinsesalmer om dem, der forkynnder Evangeliet "Glæde og lys med dem komme til bys" og endnu tydeligere "Pinseligt dåb til Guds herlighed håb folkefærd alle genføde."

Nu er vi vant til at betragte Kirken som det nye Israel. Vi er vant til at tænke, at vi som enkeltpersoner ved tro og dåb indpodes på det sande vintræ, Jesus Kristus. Fortsættelsen til "O salig er den stad for vist, hvis konge er den Herre Krist" lyder jo også "'Så vel det hvert et hjerte går, hvor denne konge indgang får." Er det ikke sådan, at Det nye Gudsfolk kaldes ud af folkene, at Gudsfolk skabes af de udkaldte, at dem, som her på jorden med de hellige "bekendte, at de var fremmede og udlændinge på jorden." (Hebr. 11,13). Siger Jesus ikke selv: "Mit rige er ikke af denne verden." Nej, folkefærdene genfødes ikke til nationalisme og selvglæde. Og at "salig er den stad for vist, hvis konge er den Herre Krist" må ikke tolkes, som om vi skal søge at oprette en Gudsstat her på jorden. Som de hellige konger Erik, Olav og Knud efter alle

vidnesbyrd var syndere, således vil en gudsstat oprettet af os blive præget mere af vor syne end af Guds kærlighed. Calvins gudsstat i Geneve var ikke et paradis på jord.

Men også en konge kan vel "i sit kald og stand sin Gud og Fader - tilbørligt dyrke?" Men vil der være noget kristeligt i en kristen konges kaldsarbejde? Er der i den organisme, som Det sande Vintræ udgør med de kristne stænder med fader- og moderkald, med hyrde- og læreembede også et konge-kald? Da Jesus står for Pilatus, og Jesus har sagt: "Mit rige er ikke af denne verden", spørger Pilatus: "Så er du altså en konge?" og Jesus svarer ikke Nej, men "Du har ret, jeg er en konge. Dertil er jeg født, og dertil er jeg kommen til verden, at jeg skal vidne om sandheden."

Også kongeembedet er det tilladt for kristne at udøve, men den kristne konge skal - i tro på Kristus - "vidne om sandheden." De skal bl.a. vidne om, at mennesket er skabt af Gud - i Guds billede, og at menneskelivet derfor skal beskyttes mod ydre fjender og indre voldsmand. De kristne konger vidnede om dette ved at forbyde børneudsættelser og værne de svages ret ved at straffe uret imod dem. Og de støttede Kirken. Og de vidnede på deres måde også om, at "de var fremmede og udlændinge på jorden." De nordiske kongehelgener blev alle tre slået ihjel. Det verdenskloge kompromis var dem fremmed. Og de ville ikke købe kongemagt ved at ophøre med at være levende lem-

mer på vintræet, Jesus Kristus. Det betød for dem deltagelse i messen og respekt for fastereglerne.

Men de søgte ikke at oprette en gudsstat. Kristendommen betød bl.a. også, at kongen ikke længere var offerpræst som i hedensk tid.

En kristen konge må jo også vidne om, at Kristi rige ikke er af denne verden, og at vi i denne verden må tjene i kald og stand.

Da den muslimske gudsstat i 1500-tallet truede Kristenheden, hævdede Luther, at der både var brug for en Carolus, en konge som med våben forsvarede Kristenheden, men også for en Christianus, som med Ordet alene vidnede om Jesus Kristus og dermed "vidnede om sandheden". Som kristne skal vi ikke søge verdslig magt; men er der ikke en kristen øvrighed til at "vidne om sandheden", bliver staten let guddommeliggjort på hedensk vis, kejserdyrkelse. Da de totalitære regimer guddommeliggjorde sig selv i 30-erne betød det noget, at kong Christian - for at sige det med Piet Hein "hævdede hjerters farve i en tid, da klør var trumf." Også i den sekulariserede, neutrale stat ser vi en tendens til guddommeliggørelse på hedensk vis. Når skolen ikke længer er en kristen skole, så kommer andre værdier frem som absolute værdier. Begreber - positive begreber som demokrati, tolerance og ligestilling bliver - ved at være hævet over kristendommen - perverteret til demokratisme. Der bliver drevet afgudsdyrkelse dermed. Der trænges til nogle, som imod

den frie abort vil vidne om den sandhed, at Gud har dannet mennesket i fostertilstand, og at øvrigheden er sat til at hævde retten.

Vi må vidne om, at Jesus ikke er en sandhed på demokratiets betingelser, men at Han er sandheden, og at salig er den stad for vist, hvis konge er den Herre Krist.

Vi trænger til at få vidnet om den sandhed, at hvis et folk, der er genfødt ved pinselig dåb, vil kaste sin tro over bord, at så er det en folkelig ulykke, der. Ved frafald synker man til noget, som er værre end hedenskab. Lad os derfor søge at tjene vort folk ved at "vidne om sandheden". Amen.

KORSFORKYNDELSE- NADVERFEJRING!

af pastor emer. Poul Ulsdal, Esbjerg.

Blev bragt som kronik i Kristeligt Dagblad den 5. marts 1996.

Måske kunne overskriften konkretiseres på denne måde: Luthersk Mission - luthersk højkelighed! Det er den evindelige gentagne forkyndelse af korset i LM-sammenhænge, der i mange år har optaget mig. Men dette må endelig ikke blot forstås kritisk; jeg anerkender virkelig det positive anliggende! Jeg kunne også have nævnet Evangelisk Luthersk Missionsforening, vel også KFS og i en vis udstrækning IM. At det måske i endnu højere grad gælder megen frikirkelig forkyndelse, gør spørgsmålet ikke mindre theologisk interessant. Jeg må bekende, at denne korsforkyndelse jævnlige har trættet mig med dens ofte stereotype, vanemæssige form - noget, der næsten virker tankeløst. At den altid skal med, fornemmes undertiden som udtryk for frygt for ikke at skulle lyde tilstrækkelig "rettroende". I

prædikensamlinger og andagtsbøger fra de kredse bevidnes det også at denne tale *skal* med, om det er juleaften eller pinsedag.

Jeg oplevede det næsten grotesk engang ved julefesten i et missionshus, hvor man havde indbudt en kendt prædikant fra LM. Som sædvanlig gik vi rundt om det tændte træ og sang julesalmer; men da taleren kom på prædikestolen, læste han en tekst, der ikke havde det fjerneste med jul at gøre. Da han havde talt måske 5 min., standsede han og så på juletræet foran sig - og indskød derefter en indrømmelse af, at det ikke var en juletekst, han havde valgt; men det var meget vigtige ord! Og så fortsatte han uden på mindste måde at berøre julens begivenhed, ja med en prædiken, der i sin substans netop handlede om "korset". Noget i samme retning har jeg oplevet andre

steder. Ubegribeligt, at en, der vel troede på "den hele Bibel", ikke delte præstens forundring over den vrimmel af "juletekster", denne bog indeholder. Enhver, der har været i kirke fra juleaften til Hellig 3 Kongersdag ved det dog!

Mon ikke nogle dertil vil svare, at de jo blot gør som apostelen Paulus, der i 1. Kor.2,2 skriver, at han over for denne menighed "ikke ville vide af andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet"? Ja, som frelser og forsoner er dette centrum i det altsammen; men med dette som den urokkelige baggrund, prædikede han i dette brev og andre steder *også* om alt muligt andet, "der hører Guds rige til". Egentlig svarende til et kirkeårs over 60 forskellige tekster.

Jeg vover at sige, at jeg selv som præst sandelig også har forkyndt "korset". Især i den sidste halvdel af min tjenestetid holdt stærke prædikener om forsoningen, selvfølgelig især langfredag og i fastetiden og altid, når dagens tekst lagde op dertil. Det nærmest klassiske ordpar "synd og nåde", der var titlen på en prædikensamling af en af forrige århundredes mest kendte grundtvigianere, Vilhelm Birkedal, blev også afgørende for mig selv under mit kristne gennembrud.

Derfor måtte den kronik, som Jan Lindhardt havde i KD den 27. august 1994, selvfølgelig straks klippes ud. "Synden har forladt verden", lød overskriften. Jeg citerer lidt derfra: "Man kan roligt gå ind i kirken, for synden er forlængst gået ud. Jam-

men den overlever lidt i Liturgi og bibeltekster ... I præstens prædiken er den praktisk talt væk. Det vil være svært at finde en moderne præst, der vil tage ordet i sin mund ... for Gud er jo god... Der er faktisk slet ingen grund til at komme ind på dette og beslægtede emner."

Det var måske den nærmest frejdige konstatering af dette faktum, der rystede mig. Jeg vidste det godt i forvejen, da jeg har fået offentliggjort en kritisk gennemgang af tre moderne prædikensamlinger - foruden at have læst 2-3 andre. Men utroligt er det, at dette sker i en tid, hvor budskabet om meningsløs terror daglig væltes ind over os, oprør mod alt, hvad vi ved om den hellige Guds vilje, og hvor der blot i vort lille land kommer 25.000 nye skilsmissebørn om året. Og i en tid, hvor politiske og faglige kampe efterhånden bliver indholdsløse og kun drejer sig om den nøgne magt. Hvis præster ikke orker at læse Solsjenitsyn, læser de vel endnu aviser? Men så virkelighedsfjern er moderne prædiken altså blevet, så ord som ansvar og skyld er tryllet bort!

LM og lignende kredse *har* jo ret, og det er også *min* overbevisning, at troens centrum drejer sig om synd og nåde eller synd og forsoning, menneskets forligelse med den hellige Gud og Skaber. FORSONINGEN er sammen med INKARNATIONEN, julens budskab kristendommens *to* begivenheder. Det står også mere og mere klart for mig, at det, der kaldes "den opbje-

tive forsoningslære", som disse kredse altid prædiker, på en eller anden måde må være centrum. Måske kan den blive skildret lovlig bastant, så man glemmer, at det er et mysterium; med den kendte salmes ord, er det "korsets gåde", vi tror på. Harald Vilstrup har ret, når han i Salmebogens fredagsaftens-bøn beder: "Lad din kirke ikke vide af anden skat og dyrebart eje end forsoningen ved dit blod". Men det er vel det, der er ved at ske?

Jo, det er den hellige Guds forligelse med den i synd faldne verden, der er kirkens "dyrebare skat". Med ordene i 2. Kor. 5,19-20: "Det var Gud, som i Kristus forligte verden med sig selv, idet han ikke tilregnede dem deres overtrædelser..." Mine sidste ord i en afskredprædiken engang var fortsættelsen af apostlens ord: "... vi beder på Kristi vegne... Lad jer forlige med Gud!" Dette er centrum:julenattens "fred på jorden" og langfredagens forsoningsoffer på korset.

"Ordet om korset" bør i hvert fald en højkirkelig præst være enig med LM og de andre omtalte kredse om. Men mit spørgsmål er, hvorfor dette hos dem skal prædikes, tales, siges, synges ved alle mulige lejligheder? Og mit svar er dette: fordi meningen med fejringen af den hellige nadver - med Luther "kirkens allerhelligste sakramente" - ikke for alvor er gået op for dem! Jeg ved f.eks., at man i Evangelisk Luthersk Missionsforening (hvis theologi jeg ellers har respekt for) kan holde møde skærtorsdag aften,

medens Herrens nadver fejres i kirken få hundrede meter derfra! Og at mennesker fra de nævnte kredse kan undvære nadveren i årevis...

Jeg er altså 100% enig med dem i, at forsoningen er kirkens "dyrebareste eje"; men de synes endnu ikke at have forstået, at kirkens nadverfejring er den aller stærkeste forkyndelse! Det er mig en gåde, hvad mennesker, der vil være bibeltro, gør ved den hellige apostel Paulus's klare tale i 1. Kor.11,23-26: "Thi så ofte som I spiser dette brød og drikker kalken, forkynder I Herrens død, indtil han kommer". Her tales der endda ikke blot om forsoningen, men også om genkomsten, som de samme kredse ellers - og med rette - er så glade for. Begge dele er nu også blevet forenet i Folkekirkens nye nadverliturgi! Eller ordene i kap.10,16, hvor samme sag omtales som noget helt selvfølgeligt, enhver i menigheden da må vide: "Velsignelsens kalk, som vi velsigner, er den ikke fællesskab om Kristi blod? Det brød, som vi bryder, er det ikke fællesskab om Kristi legeme?" - For os betyder det utrolig meget at "forkynde Herrens død", budskabet om korset og forsoningen netop *således* efter apostlenes klare ord.

Hvordan kan det dog gå til, at kristne, der tør kalde sig "fundamentalister", synes at overse Jesu utroligt detaljerede forberedelser til det nadvermåltid, som han "havde glædet sig hjerteligt til" - "i den nat, da han blev forrådt" og forbe-

redte sine apostle på den næste dags forsoningsoffer? Vil man ikke tro Regin Prenters formulering i sin dogmatik, at "nadveren er Golgataofrets evige nærværelse i kirken"? Det er vel det, som måske 80% af den kristne kirke endnu officielt bekender? Det er vel meningen med, at centrum i nadverfejringen altid er indstiftelsesordene - med disse stærke ord: "...dette er" - hos os gentaget under uddelingen til hver enkelt altergæst.

I mine sidste mange år som præst understregede jeg dette med den tilføjelse, der findes i den svenske kirkes ritual: "givet for dig" og "udgydt for dig". Denne kirkens gamle tro på den såkaldte "realpræsens", den virkelige nærværelse af Golgataofret understregede jeg også ved i fællesskab med andre kirker inden uddelingen at løfte det indviede brød og sige med den hellige apostel Johannes: "Se, det Guds lam, som bærer verdens synder"! Kan det være for stærkt, når vores kirke bruger alterbrød netop med billedet af Guds-lammet indbagt? Og når vi ifølge ritualet tre gange skal synge ordene: "O, du Guds Lam..." ?

For mange år siden var jeg en søndag til gudstjeneste i den anglikanske lavkirkes mest søgte kirke i London. Da lød det igen og igen i præstens prædiken denne smukke sommerdag: "Se, Jesus på korset"! Men efter streng reformatorisk tradition var der intet krucifiks eller kors eller billede deraf at se i den kirke - og der var selvfølgelig heller ikke nadver. Man forkyndte

altså ikke den dag forsoningsofret "således", som Herrens apostle havde lært det...

Mon ikke mit spørgsmål til LM og lignende kredse er klart? Vi vil hjertens gerne dele med dem kirkens gamle tro på "ordet om korset og forsoningen", og det smerter os dybt, at dette "ord" er ved at forstumme i vores kirke. Men deler man så fra den side med os troen på, at i nadveren er dette forsoningsoffer virkelig tilstede og rækkes den enkelte? Som en konsekvens af Prenters ord, at "brødet og vinen på bordet, og legemet og blodet på korset er een eneste ting"?

Eller er det en form for bevidst rationalisme eller reformert præget tankegang, at man ikke tør tro dette nadverens egentlige under - altså at det er *så* stort? Er grunden til, at "ordet" derom altid skal med i enhver prædiken, udtryk for en slags "overtalelse"? Eller en stadig og nødvendig "forsikring" om sandheden og betydningen af en begivenhed, der er sket for så længe siden?. - Vi andre tror på et skærtorsdagsmåltid, der fortsætter - hvor vi er med *nu*, for værten, Herren selv er med *nu*! Ja, forsoningsofret på korset for så længe siden bliver dermed egentlig mere "troværdigt", fordi det ved Frelserens egen indstiftelse og befaling er her nu i dag "for os".

Der har været megen debat om Luthersk Missions vedtagelse at bruge lægmænd til at "forvalte" nadveren i missionshusene. Min bekymring drejer sig mere om,

hvordan denne nadver "fejres" - om det er vor kirkes lære om forsoningsofrets aktuelle, reelle tilstede

værelse, der fremgår af handlingen og de medfølgende, tolkende ord - altså nadverens liturgi.

FORNYELSE?

af pastor Knud Christensen, Frederikssund

Det må have været omkring 1972-73 Frederikssund Provsti blev oprettet, og der var provstikonvent. Jeg var den yngste, og vi var alle mænd. Tirsdag den 11. juni 1996 var der præstekonvent i samme provsti. Fru Lise-Lotte Rebel, demokratisk valgt til at sidde på bispestolen i Helsingør Stift, havde indkaldt til mødet. Hun ønsker at mødes med præsterne i hele stiftet, og for at nå dem alle, bliver de indkaldt provstivis. Vi var denne dag 20 i alt, hvoraf de 10 var kvinder. Hvis alle embeder i provstiet havde været repræsenteret, kunne der have været to kvinder mere. Så fra at være den yngste blandt mænd er jeg nu blevet en af de ældste blandt flere kvinder end mænd.

Efter en kop kaffe og et rundstykke blev vi alle placeret rundt om et stort bord med Lise-Lotte Rebel for bordenden. Hun kom med en kort indledning, i hvilken hun gav udtryk for, hvad hun gerne ville med mødet. Hun ville gerne høre noget om, hvordan vi havde det i vort embede og hvordan det gik med at granske Guds ord og være både teologer og præster. Hun fortalte, at hun har en del med

præster i Helsingborg at gøre, og at de føler at i Sverige er teologien blevet minimaliseret. (Det betyder vel, at præster i Sverige beskæftiger sig mere med andre ting end med teologi, eller også, at teologien ikke betyder så meget, og det har man opdaget er galt).

Og så begyndte man ellers fra en ende af med at fortælle om sig selv og sit sogn. Der blev brugt en del tid på at tale om urolige, ja støjende, børn og voksne under dåbsgudstjenester, og Lise-Lotte Rebel nåede at sige "en prædiken er også et teologisk arbejde", "tag på Præstehøjskolen", "hold jer til jeres eget sogn", og "vær gode kolleger" inden det blev min tur.

Jeg sagde så nogenlunde følgende:

"I indledningen hørte vi noget om at granske Guds ord og være teologer og præster. Jeg vil gerne knytte de tre ting sammen og sige, at selv om jeg ikke er nogen særlig god lutheraner, mener jeg dog, at det er Guds Ord, der skal bestemmes. Jeg tror på Ordet, som blev kød og tog bolig iblandt os, og det Ord er klart og utvetydigt, og den tro har jeg valgt for længe siden. Og denne tro får så betydning på

tre områder. For det første når det gælder mit eget liv. Det må jeg tage med ind under Guds ord, og så kæmpe med det, og hvis jeg i denne sammenhæng har noget at bekende, så sker det hos min skriftefader og ikke i denne forsamling. Men gennemgående har jeg det godt med vor Herre. Jeg tror, jeg holder af ham.

Når jeg så for det andet tager den tro med ind i min tjeneste i kirken, så kan den ikke andet end give mig besværligheder. Jeg er præst i en kirke, hvor de demokratiske principper har større indflydelse og magt end Guds Ord, men jeg har nu engang valgt at have mere tillid til Guds Ord end til de demokratiske processer, og det har jeg det sådan set meget godt med.

Denne tro tager jeg så for det tredje med ind i min tjeneste som præst i et folk, der er uden gudstjeneste, uden forståelse for, at der findes en åbenbaret sandhed og hvor alt skal afgøres på demokratisk vis, jamen så kan jeg ikke få andet end besværligheder. Når en dansker bliver syg og får brug for hospitalsvæsenet, kommer han meget nemt til at tænke på ventelister. Når en danske for brug for kirken, tænker han: det kan sagtens lade sig gøre!, for sådan har folkekirken præster lært ham at tænke. Men også i denne situation har jeg valgt tilliden til Guds Ord og vor Herre og tager de besværligheder, det giver.

Men jeg har et meget stort pro-

blem. Det menneske, der på demokratisk vis er blevet valgt til at være min biskop, har jeg ikke gudstjenestefællesskab med. Jeg er som en lægmand uden menighedens fællesskab og uden præst; jeg kan ikke komme til den hellige nadver. Hvis jeg havde været biskop i den danske folkekirke, så havde jeg en lovformelig ret til ikke at ordinere kvinder til præsteembedet. Hvis jeg havde været lægmand i den danske folkekirke, så havde jeg en lovformelig ret til at lade mig betjene af en mandlig præst. Denne mulighed vil jeg også gerne have også som præst, og dette problem vil jeg gerne have løst, ikke bare for min egen skyld, men også for andres; og for vort folks skyld. For det problem, jeg berører nu, er ikke blot kirkens, men også vort folks problem".

Hertil blev der i første omgang sagt, at jeg har et andet kirkesyn end de øvrige i forsamlingen, og jeg svarede, at hvis der i mit kirkesyn er noget som helst ukristeligt, lader jeg mig gerne belære. Denne opfordring var der ingen, der tog op, heller ikke Lise-Lotte Rebel, men hun afsluttede mit indlæg med at sige (citeret efter hukommelsen): du vidste at der er kvindelige præster i folkekirken, da du blev ordineret, og nu vil jeg gerne vide hvad N. som sidder ved siden af dig, har at sige!

Denne bemærkning "du vidste, at-" var der en anden i forsamlingen, der senere i drøftelserne gentog

over for mig, og jeg har spekuleret en del på, hvad det er for en tankegang, der hermed kommer til udtryk. Mener de, at et menneske, der bliver ordineret i den danske folkekirke, dermed siger ja og amen til alt, hvad der i den? Og gælder det samme mon for det menneske, der bliver døbt i folkekirken? Hvordan kan man indlede en samtale, som jeg må gå ud fra skal være både seriøs og alvorlig, med at henvise til granskning i Guds ord, teologi og præstetjeneste, og så affærdige 2000 års kirkehistorie med en bemærkning som "du vidste, at-"? Giver bemærkningen udtryk for en usikkerhed, der må udmønte sig i tyranni, eller giver den mon udtryk for, at man inderst inde er uinteresset i det alt sammen: Guds ord, teologien, præstetjenesten og medmennesket med troens problem?

Bemærkningen "du vidste, at-" er for mig en fornyelse i den teologiske og kirkelige debat, og det piner mig noget, at jeg ikke ved hvilken tankegang, der ligger gemt i den.

DØDEHAVSRULLERNE OG DET NYE TESTAMENTE

af pastor Peter Østerby-Jørgensen, Galtrup.

Ovenstående er titlen på en ny bog af Søren Ruager, lic. theol. og sognepræst i Hald og Kærby, som har undertitlen "En bibelteologisk sammenligning", blev udgivet af "Konvent for Kirke og Theologi" i sep-

Til gengæld ved jeg, at den kristne kirkes gudstjeneste har dybe rødder i menighedens historie, og at der til udførelsen af den også har været knyttet en tradition fra oldtiden om en bestemt klædedragt, og at denne klædedragt har været båret af mænd i 3000 år. Når kvinder begynder at iklæde sig disse ældgamle mandsdragter og optræde i dem ved religiøse ceremonier, så må der komme fornyelse ikke alene i kirken, men også i folket.

Jeg har svært ved at se, at denne fornyelse har været til gavn for vort folk, og jeg kan slet ikke se, at den har noget med Guds Ord, den kirkelige tradition eller de tanker at gøre, som vi møder hos vor kirkefader Luther. Så indtil jeg bliver overbevist om noget andet, må jeg leve som præst under den forud sætning, at jeg ikke har gudstjenestefællesskab med det menneske, der på demokratisk vis er blev sat til at være min biskop.

tember 1995 og koster 180 kr., den kan bestilles hos forfatteren: Haldvej 8A, 8983 Gjerlev J., tlf. 8647-4342.

Bogen bygger på 14 forelæsninger, som Søren Ruager holdt på Præste-

højskolen i foråret 1995 og er således en udpræget fag-theologisk bog, som dog også nemt kan læses af den interesserede lægmand. For den, som måtte ønske at arbejde videre med emnet, byder bogen på en meget omfattende litteraturliste.

Forelæsningrækken og dermed bogen er blevet til på baggrund af den nyvakte interesse for Dødehavsrullerne, som viste sig i 1993 og 1994 i forbindelse med udgivelsen af et par yderst sensationsprægede bøger om emnet. Fælles for disse udgivelser var den opfattelse, at Dødehavsrullerne skulle betragtes som de tidligste kristne dokumenter, vi har. Dette er i tydelig modstrid med den datering af Dødehavsrullerne, som al traditionel og redelig forskning har været enig om: at disse skrifter stammer fra en periode mellem midten af 2. århundrede før Kristus og tiden op imod vor tidsregnings begyndelse.

Imidlertid er der for Søren Ruager ingen tvivl om, at Dødehavsrullerne og Det Nye Testamente gensidig belyser hinanden og hjælper til forståelsen af hinanden. Så efter en indledende beskrivelse af det religiøse samfund i Qumran ved Dødehavet er bogen, som titel og under

titel angiver, en sammenligning mellem Dødehavsrullerne og Det Nye Testamente. I denne sammenhæng tager Søren Ruager fat både på Johannes Døber og Jesus og Paulus-litteraturen og Johannes-evangeliet.

Det er glædeligt, at der også i vor forjagede tid drives præstegårdsteologi, og det endda en meget lødig og dybtgående teologi. Det fornemmes i en bog som denne, at forfatteren også hele tiden har kirkeens gudstjeneste, søndagens prædiken og den kristne menigheds liv inden for sit synsfelt. Bogen bliver nem at bruge som opslagsbog ved hjælp af den gode indholdsoversigt og registeret over bibelsteder m.m.

Det eneste, man kan ærgre sig over ved udgivelsen af en sådan bog, er, at den ikke får halve timers omtale i TV, sådan som de sensationsprægede bøger har fået det. Men det hænger måske sammen med, at de sensationsprægede bøger åbenlyst søger at undergrave gammel kristentro, mens Søren Ruagers bog ønsker at bygge på denne og at understøtte den videnskabeligt.

Med tak til forfatteren være bogen hermed anbefalet til den interesserede læser.

RETRÆTE for mænd og kvinder
på HELLIG KORS KLOSTER i LEM
fra den 8.-11. september.

Nærmere oplysninger om retræten samt tilmelding sker til pastor Olav Fog, Præstegårdsvej 11, 7330 Branden. Tlf. 75 34 50 61.

KIRKELEDELSE RENSER DE TYSKE LANDSKIRKER FOR KONSERVATIVE PRÆSTER

af pastor Olav Fog, Blaaahøj.

I "Brüderbrief für Christen Augsburgischen Bekenntnisses", som er kirkeblad for "die evang. -luth. Kirchengemeinde St. Ulrici-Brüdern" i Braunschweig, bringes nedenstående artikel af en mig ubekendt Werner Winter. Hans oplysninger er særdeles interessante - særligt når de sammenholdes med professor Reinhard Slenczkas dogmatiske overvejelser "Ist die Kritik an der Frauenordination eine kirchentrennende Irrlehre" i festskrift til biskop Joachim Heubach "Kirche in der Schule Luthers", 1995, s.185-198. Heri oplyser Slenczka, at de "evangelischen Kirchen Deutschlands (EKD)" ved sit råd har erklæret, at "kritikken af valg af en kvinde til det evangeliske biskopsemede forlader derfor den evangeliske kirkes grund..." og også "en principiel kritik af kvindeordination forlader grunden for den evangeliske kirkes gældende lære". Læg mærket til: her er det allerede kritikken, som fordømmes. Professor Slenczka protesterer mod et sådant misbrug af kirkelig autoritet. I Sverige har biskopperne indført Berufsforbud for præster, der ikke anerkender kvinder i kirkens embede. Også dette er et magtmisbrug over for et legitimt teologisk standpunkt, som i næsten 2000 år har været enerådende i kirken. Med disse tiltag gøres en menneskelig ordning i modstrid med Kristi forordning til eneste gældende ret. Mon det, der sker i Tyskland og Sverige, vil brede sig også til os?

Olav Fog.

Ensretning ved udelukkelse

For ikke længe siden fastslog Ekkehard Jacoby, pensioneret præst i Rhinlandet, ganske betegnende, at der finder en landsomfattende ensretning af præsteskabet sted. Med det i øjeblikket store antal ansøgere ser kirkeledelserne nu en chance for at udskille ubekvemme præster. Det drejer sig for det meste om dem fra den konservative lejr, i enkelte tilfælde også om dem fra venstre. Det er gennemgående folk

med profil, der ikke - som ønsket af kirkeledelserne - har vist sig fuldstændig samfundskonforme. For ét turde være sikkert: for kirkeledelserne er bedømmelsesgrundlaget ikke Den hellige Skrift, men samfundets - formodede - ønsker. Den, der i sin tale og handlen påberåber sig Den hellige Skrift og handler derefter, gør sig let til kirkeledelsens fjende. Thi det er - alle bedyrer til trods - meget vel teologiske grunde, som giver anledning til

udelukkelsen. De egentlige grunde bliver ikke nævnt, til gengæld bliver andre trukket frem. Nogle "fremvisnings-evangelikale" (gidsler) slører desuden billedet, da de vækker det indtryk, at tydelige positioner dog er tilladte, og situationen derfor ikke er helt bekymringsvækkende.

Om nogle år vil antallet af dem, der søger ind i præstetjeneste, gå betragteligt tilbage, og der kan på ingen måde mere tales om en "præstepukkel". Indtil da må uønskede være væk og ubekvemme være skræmt fra vid og sans. Kirkeledelserne arbejder derfor på højtryk med at opdrætte et præsteskab, der er dem hørige. Det hænger vel også sammen med, at "marchen gennem institutionerne" har bragt 68'erne ind i også kirkelige stillinger. Og de, som for snart tredive år siden højlydt har fordret kollegialitet og alles medbestemmelse, tåler ikke, nu da de selv sidder i tilsvarende stillinger, nogen modsigelse, men fordrer tilpasning til deres ikke af den Hellige Skrift bestemte kurs.

Teologiske grunde camoufleret som "samarbejdsvanskeligheder"

Antallet af præster, som i de sidste år ved fyring har mistet deres embede, har nået en betragtelig højde. Hvad der i begyndelsen kunne se ud som et fænomen i den Rhinske Landskirke, synes i mellemtiden at være blevet til en almen forekomst i EKD's (Evangelische Kirchen Deutschlands) medlemskirker. Ganske vist bliver den Rhinske Kirke

ved med at være topscorer og betragter sig vel også som pennesfører. Mellem halvtreds og hundrede præster i denne landskirke skulle det i mellemtiden være blevet til, som ved fyring er blevet sat på ventepenge, som har nået (i givet fald fremskyndet) pensionsalder, eller som der er indledt afskedigelsessag mod. Tal bliver af nærliggende grunde ikke offentliggjort, dog skulle det efter al sandsynlighed ligge nærmere ved 100 end 50. Usikkerheden stammer bl.a. også fra, at mangen en afskediget skamfuldt tier, går under jorden og dermed over i glemsel.

Fremgangsmåderne ligner hinanden påfaldende. Aftaler mellem kirkeledelserne tør nok formodes. Aldrig bliver teologiske forskelle angivet som grund for fyring. Tværtimod bliver det betonet, at alle præster prædiker skriftmæssig. Altså må man finde andre grunde. For det meste bliver "samarbejdsvanskeligheder" angivet, dvs. at der ikke mere er noget godt samarbejdsklima mellem præst og menighedsråd, henholdsvis menighedskreds. Det er tilstrækkeligt med en påstand fra menighedens side om, at med denne præst kan der ikke mere samarbejdes, og at de ikke mere kan bære at have ham. De få, som skal til, for at man kan konstatere samarbejdsvanskeligheder, er hurtigt fundet og lader sig altid finde. Og kirkeledelserne kan ganske bevidst fremkalde denne stemning mod dem, der er dem ubelejlige. Var samarbejdsparagraffen i vel

alle EKD-medlemskirkernes kirkeordninger oprindelig tænkt som beskyttelse af præst og menighed, så bliver den nu af kirkeledelserne ændret fra sit oprindelige formål og gjort til redskab for deres interesser for på den måde at trænge præster ud af embede. Således synes denne paragraf at fremtræde som et supervåben. Bare en påstand om, at der hersker samarbejdsvanskeligheder, er nok. Princippet om samarbejdsvanskeligheder viser sig som vilkårlighed. Om der nu virkelig foreligger en samarbejdsvanskelighed, og hvem der i givet fald er skyld i den, behøver ikke at blive konstateret. Princippet om samarbejdsvanskeligheder ophæver skyldprincippet. Læremæssige forskelle bliver hen ad vejen sprunget over, en debat om Skrift og bekendelse finder ikke sted. Læretugtsager, som fastslår afvigelser fra den kirkelige lære, frygter kirkeledelserne som djævelen frygter vievand. Læretugt passer nemlig ikke til teologisk pluralisme, så man forudsætter bare, at alle præster prædiker skriftmæssigt. Læretugt forudsætter til syvende og sidst, hvis den skal forstås i reformatorisk forstand, fastholdelse af Skrift og bekendelse gennem kirkeledelserne selv. Det er imidlertid ikke tilfældet mere.

En præst kan altså fuldstændig uskyldigt, alene på grund af virkelige eller påståede samarbejdsvanskeligheder bliver suspenderet - planlagt og udført af kirkeledelsen. Efter tjenestemand retten skulle det

være dens opgave at tage dens kirkelige ansatte i forsvar over for beskyldninger og angreb, hvilket imidlertid håndhæves fuldstændig vilkårligt, idet den beskytter nogle, men lader andre i stikken eller ligefrem fremkalder og fremmer spliden.

Den suspenderede præst får for det ham forordnede arbejdsforbud ca. tre fjerdedele af sin løn. Men han må ikke udføre det, han i følge sin ordination er forpligtet på. Kirkeledelserne er parat til at lade det koste mere. Sagen må tilsyneladende være dem meget om at gøre. Det store antal tilfælde viser, at dette ikke alene er en forseelse mod vedkommende præst, men ligeså meget mod kirkeskatteyderen. Ingen vil til syvende og sidst betale kirkeskat for at finansiere arbejdsvillige og kvalificerede præsters beordrede arbejdsløshed. Hertil kommer, at kirkeledelserne må procedere mod de pågældende præsters sagførere, hvorved de må dække de opståede omkostninger med kirkeskattemidler, mens de pågældende præster selv må betale deres sagfører. Den, der har flest penge, kan også holde vejret længst.

Endnu værre er deres lod, som ikke bliver suspenderet, fordi de endnu ikke er fast ansatte. De kan ganske enkelt blive sagt op uden, at der foreligger nogen skyld hos dem, eller uden at der kan nedlægges noget virksomt retsmiddel imod dem. Ved kirkens vidtgående retsautonomi, som er fastsat ved lov, er det i praksis ikke til at komme

kirkeledelserne til livs ved verdslige domstole.

Også ved opsigelse af præster, der ikke er fast ansatte, bliver en teologisk begrundelse omhyggeligt undgået, og tilfældet bliver drysset ned på et "medmenneskeligt" plan. Fremgangsmåden rammer sådanne præster endnu hårdere, fordi der efter afskedigelsen, bortset fra en overgangssum, ikke tilkommer dem nogen understøttelse. Krav på arbejdsløshedspenge består ikke, da arbejdsgiveren aldrig har betalt til arbejdsløsheds-kassen, hvad der ved første øjekast vækker indtryk af fuldstændig arbejds-tryghed i kirken. Men tilfælde med arbejdsløse præster efter løs ansættelse består stadig. De må melde sig på socialkontoret og blive sociale tilfælde, skønt de har arbejdet årevis i bevidstheden om at være kaldet af Gud, men deres kirke vil ikke have dem mere og skyder endda sin forsørgelsespligt fra sig.

Ganske vist sidder de suspenderede heller ikke årevis og lever af deres ventepenge. For efter nogle år bliver tilfældet taget op igen og påny prøvet af kirkeledelsen, om vedkommende dog alligevel ikke skulle være til at bruge. Men hvem ønsker at ansætte en suspenderet? Næsten alle menigheder vil værges sig imod det, da han dog bestemt "ikke helt uden grund" blev suspenderet. Sådan i hvert fald tænker vel flertallet. Tilmed må det antages, at kirkeledelserne ikke forsømmer ud fra deres synspunkt at "oplyse" de pågældende menighedsråd. Derfor

har mange suspenderede ikke andet i vente end pensionisttilværelsen. For yngre præster er pensionen rigtignok ret beskeden, og pensionisttilværelsen fuldstændig utilfredsstillende.

Når der så på grund af afsættelserne indløber protester fra menighederne til kirkeledelserne, støder disse på døve øren. Ja, netop dette tyder jo på spektakler i menigheden, hedder det så. Det skal ganske vist ikke bestrides, at en præsts adfærd kan føre til spektakler i en menighed, men også vilkårlige, af menighedsmedlemmer forårsagede, ikke altid lige gennemskuelige præsteafsættelser fører til spektakel og eventuelt til skader, som ikke mere kan repareres. Ubemærket virker dette videre og anretter ødelæggelser. Selv om der synes at vokse græs over sagen, kan den bryde op igen, eller udtrykt med et andet billede: et sår kan heles på overfladen, men der er betændelse i dybden.

Afskedigede præster bliver til sociale tilfælde

For kirkeledelserne bliver tiden knap. For også på den juridiske side må der ske noget. Men foreløbig vil loven om præstetjeneste blive ændret sådan, at den tildeler kirkeledelserne mere magt. Nogle forfatningsklager ligger hos Forbundsforfatningsdomstolen. I de nærmeste år skulle den retlige gråzone, som kirkeledelserne hidtil har kunnet udnytte til eget gavn, i det mindste blive mindre.

Men endnu er det ikke så vidt. Alligevel er der allerede sket noget. Isolering af de enkelte tilfælde, som kirkeledelserne bevidst har gjort brug af, kunne efterhånden blive brudt. De pågældende præster fandt ud af, at de alligevel var temmelig mange og genkendte den stærke lighed, der var i fremgangsmåderne. Først mødtes nogle fra Rheinland. Kredsen udvides. For knap halvandet år siden fandt der i Wuppertal et videnskabeligt symposium sted med deltagelse af universitetsteologer og jurister. Herefter skal der så ske en fortsættelse. Og der holdes weekender for de pågældende, hvor man plejer udveksling af erfaringer. Det skal der arbejdes videre med. En retsbetænkning er så godt som afsluttet og vil efter al sandsynlighed kaste noget lys ind i mørket.

Heller ikke er tilfældene så hemmelige, som de engang var. Mangt og meget trænger nu frem til offentligheden. Og det er godt således. Dermed begynder der så måske alligevel at falde klart lys på de evangeliske landskirker, som der i den offentlige mening bliver set alt for lidt kritisk på. Med al tydelighed skal det også siges, at de, der allerede er suspenderede eller afskedigede, ikke kan hjælpes med de for tiden anvendte retsmidler. Men de vil med sikkerhed få efterfølgere. Og måske vil det lykkes, at disse får bedre forhold. Derfor lønner al besværet sig.

Werner Winther
i Brüderndrundbrief, Braunschweig,
nr.3, April/Maj 1996.
Oversættelse: Olav Fog

EN KOMMENTAR

af pastor Knud Christensen, Frederikssund.

I "Udsyn - magasinet om kirken i verden" Nr 3/1. juni 1996 (udgivet af en række kirkelige organisationer i samarbejde med Kristeligt Dagblad) stod der følgende at læse på side 15:

LETLAND

Nyhed med konsekvenser

I sidste nummer af UDSYN bragte vi en meddelelse om, at den lutherske synode i Letland havde besluttet, at kvinder i fremtiden ikke skal kunne ordineres til præster, og at personer, der praktiserer homoseksualitet, skal udelukkes fra nadveren såvel som fra embeder i kirken.

På denne baggrund har præster og menighedsråd ved Hyltebjerg kirke i Vanløse besluttet at indstille deres indsamling til Kirken i Letland, idet man finder, at synodens beslutning "hverken er i overensstemmelse med Jesu Kristi forkyndelse eller med evangelisk-luthersk kirkesyn og nadverteologi."

Man har bedt Folkekirkens Nødhjælp orientere Letlands lutherske kirke om beslutningen og meddelt, at man gerne fortsat vil støtte kirkerne i Balticum,

men i fremtiden enten i Estland eller Litauen.

På samme baggrund ønsker Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE netop at understøtte den lettiske kirke, idet man finder, at synodens beslutning er i overensstemmelse med såvel Jesu Kristi forkyndelse som med evangelisk-luthersk kirkesyn og nadverteologi.

De, der således ønsker at støtte den lutherske kirke i Letland, kan

sende penge til giro 2 08 81 42, FKF's kasserer, Christianshavns Voldgade 43, 1424 København K, mærket "Letland". Pengene vil så blive sendt til Folkekirkens Nødhjælp med den klausul, at de skal gives til den lutherske kirke i Letland samtidig med, at man orienterer kirken dér om, at der fortsat er kristne i Danmark, som støtter den.

TÆT PÅ SKUMRINGEN?

Af Teol. Dr. Christian Braw, Sverige.

Oversat af Poul Exner, Östanbäcks Kloster, Sverige.

Ethvert menneske, som vil handle klogt og ansvarsfuldt, vil gerne vide hvilke omstændigheder, det befinder sig i. Dette indebærer, at forståelsen af samtiden er en af de mest grundlæggende forudsætninger for en rigtig vurdering.

Hvordan skal vi altså bedømme og forstå vores egen tid? En af de erkendelser, som historien har givet, er, at det ikke står i menneskets magt at grundlægge et tusindårsrige på jorden. Imperier er blevet født, vokset op og opløst igen. En del har haft en lang omløbstid som Romerriket. Andre har været kortlivede som det britiske imperium og Sovjetunionen. Også Staternes organisationsformer har ændret sig, ofte under voldsomme omstændigheder. Nationalstaten er en temmelig ny foreteelse, det parlamentariske demokrati med markedsøko-

nomi er endnu nyere. Om verden ellers får lov at bestå, vil de, som de andre samfundssystemer med allerstørste sandsynlighed gå under og erstattes af andre former for menneskeligt samliv.

Det samme gælder også kulturepokerne. Middelalderen er for længst slut, og den nye tid, som vi har levet i siden den franske revolution, vil også afgå ved døden af sig selv eller tilintetgøres af en stærkere strømning.

Når en kulturepoke går under, sker der bl.a. det, at de tanker, som under den spillede deres selvklare rolle, mister deres selvklarhed. Brudstykker kan leve videre, på samme måde som den romerske antik levede videre i middelalderen, men nu placeret i en helt ny sammenhæng.

Hvis vi nu forsøger at forstå vores egen samtid, hvilken vurdering kan

vi så foretage? Lever vi i en ung og vital epoke, hvor alt er i udvikling på ret vis, og det strømmer over med livskraft? Eller er vor tid på sin udviklings højdepunkt, så vi trygt kan sige: "Så langt er ingen nået før os" - samtidig med at vi aner, at vi ikke når længere? Eller er vi på vej ned i bølgedalen tæt på skumringen? Hvis det er dette sidste alternativ, vi står overfor, må vi foretage en radikal omvurdering af vor tids fænomener. Så er meget af det, som nu kaldes fremskridt, faktisk forfaldssymptomer.

Hvilke redskaber har vi til at forstå vor egen tid? Et af de vigtigste er kunsten. Det er jo med geniernes øjne, vi ser. Når vi følger med i den unge skønlitteratur og lyrik, er der et vigtigt tema, som så godt som altid går igen. Det er identitetsløsheden. T.S. Eliot beskrev den rammende allerede i 1920: "We are the hollow men..."

Identitetsløsheden indebærer, at der ikke er nogen sammenhæng mellem hvad personen siger, tænker og gør. Man er egentlig *ingen*, og derfor kan man heller ikke tage ansvar for noget. Fænomenet er særligt tydeligt hos politikere og i det offentlige sprog.

Identitet er noget, som vokser frem gennem dybe og langvarige relationer til mennesker, grupper, opgaver og steder. Kunstens mangestemmige vidnesbyrd om det moderne menneskes identitetsløshed er blandt meget andet et tegn på, at de langvarige og dybe relationer savnes og er blevet beskadiget.

Et samfund og en epoke med udbredt identitetsløshed får stadig større problemer, fordi kreativiteten forsvinder. Den positive kreativitet, som er noget andet end "hittepåsomhed", forudsætter nemlig samlede personligheder. Livsintensiteten aftager altså langsomt. Jaan Kross har udtrykt det på denne måde: "I det socialistiske samfund taber mennesket først lysten til at arbejde, og siden lysten til at leve". Vi har visse ikke et halvt århundredes erfaring med sovjetkommunismen, men vi har grund til at spørge os selv, i hvilken grad vesterlandske kulturaktiviteter giver udtryk for livslyst og arbejdsglæde.

Identitetsløshed indebærer også ansvarsløshed. Ansvar vil jo sige, at svare over for nogen eller noget, og det kan kun den gøre, som selv er en integreret personlighed.

Den udbredte ansvarsløshed kan i næste omgang medføre, at det vesterlandske samfund bliver mere og mere uregerligt. Det går ikke at lede mennesker, som ikke selv påtager sig ansvar. Følgerne viser sig snart i øget stofmisbrug, i udbredelse af kønssygdomme, familieopløsning og selvmord. I hovedsagen er alt dette nemlig udtryk for, at man ikke længere påtager sig ansvar. Her skal man givetvis undtage de selvmord, som har med psykiske forstyrrelser at gøre.

I et uregerligt samfund bliver de fælles byrder til sidst så store, at samfundet må foretage tilbagetog. Man kan ikke længer klare at tage sig af alle psykopater, AIDS-syge,

gadebørn, alkoholister, gamle og sociale tabere. Den almene orden falder sammen. Vold bestraffes kun i ringe udstrækning.

Et særligt spørgsmål er det, om demokratierne kan klare en sådan situation. De kontinentale demokratier klarede som bekendt ikke mellemkrigstidens turbulenser. Det engelske demokrati gjorde - til sidst. Men det parlamentariske demokrati er et kompliceret, tidskrævende og kostbart socialt styrelsessystem og bliver derfor underlegen i forhold til f. eks. den organiserede vold, som er hurtig, initiativkraftig og hensynsløs.

Den industrialiserede livsform er et problem for sig. Den bygger som bekendt på det princip, at størstedelen af arbejdet skal udføres af

maskiner, som drives af tilført energi. Størstedelen af den energiuudvikling, som sker, hidrører fra kilder, som der må være en ende på: Kul, olie, uran. Hele denne energiuudvikling er desuden af en art, der har betænkelige konsekvenser for miljøet. Hvad sker der altså med den vesterlandske livsform, når der ikke findes mere at forbrænde? Eller, hvad sker der, når forbrændingen har gjort alvorligt skade på livsforudsætningerne?

Der findes altså, efter min mening, en række tegn som tyder på, at vi lever i en epoke i slutfasen. Vil man hævde det modsatte, bør man have virkelig stærke argumenter. Det ville være interessant at høre nogle sådanne - hvis de altså findes.

HØJKIRKELIGT PRÆSTEKONVENT i BLÅHØJ KIRKE OG PRÆSTEGÅRD den 17.-18. november

Program

Søndag den 17. november:

Kl. 19,30: Foredrag. Kl. 22,00: Completorium

Mandag den 18. november:

Kl. 9,00: Højmesse i Blåhøj Kirke

Kl. 10,00: Kaffe i præstegården.

Kl. 11,00: Foredrag

Kl. 12,30: Middag

Kl. 13,30: Brødrenes indbyrdes samtale

Kl. 15,00: Kaffe

Kl. 16,00: Vesper og herefter afrejse

Med hensyn til oplysning om overnatningsmuligheder og tilmelding til konventet bedes man henvende sig til pastor Olav Fog, tlf. 75 34 50 61.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af
Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE
Ansvarshavende redaktør:
Sognepræst Knud Christensen,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 42 31 03 39.

Redaktionsudvalg:

Pastor Poul Ulsdal,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.
Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen,
Galtrup, 7950 Erslev Mors.
Pastor Jais H. Tinglund, Nørregade 54B,
9640 Farsø.

Ekspedition:

Bladet koster 100 kr. årligt i abonnement,
for studerende 75 kr. årligt. Beløbet indbe-
tales til FKF's kasserer, bogholder Jørgen
Poulsen, Christianshavns Voldgade 43,3th.
1424 København K. Tlf. 31 57 53 16. Post-
giro 2 08 81 42.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
Forlag, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330
Brande. Telefon 75 34 50 61.

Ekspedition og daglig ledelse:

Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.
Telefon 75 13 81 05. Postgiro 5 61 60 50.

Fællesskabet

KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst Olav Fog, Præstegårdsvej 11,
Blåhøj, 7330 Brande. Tlf. 75 34 50 61

Bestyrelsen i øvrigt:

Kirketjener Kate Pedersen, Storkens Kvar-
ter 5B, 2620 Albertslund.
Sognepræst Bjørn Hansen, Vardegade 14,
2100 København Ø.
Bogholder Jørgen Poulsen, Christianshavns
Voldgade 43,3th., 1424 København K.
Sognepræst Frede Møller, Hinge Præstegård,
8620 Kjellerup.

Medlemmer betaler 200 kr. årligt til fælles-
skabet. Dette beløb omfatter også abon-
nement på Re-formatio. Ægtepar 250 kr.
Studerende og pensionister betaler 125 kr.
for enkeltmedlemskab. Pensionistægtepar 150
kr.

INDHOLD - NR. 4 - AUGUST 1996 - 38. ÅRGANG

<i>Okkels, H.O.</i> : Sankt Eriks Dag	106
<i>Ulsdal, Poul</i> : Korsforkyndelse - Nadverfejring	108
<i>Christensen, Knud</i> : Fornyelse?	112
<i>Østerby-Jørgensen, Peter</i> : Dødehavsrullerne og Det Nye Testamente	114
<i>Fog, Olav</i> : Kirkeledelse renser de tyske landskirker	116
<i>Christensen, Knud</i> : En kommentar	120
<i>Braw, Christian</i> : Tæt på skumringen?	121